

Foreningen Yrkeslabyrintens innspill til ny Opplæringslov

Foreningen Yrkeslabyrinten er en sammenslutning av 21 opplæringskontor i gamle Hordaland fylke, fordelt på ettfaglige, flerfaglige og tverrfaglige opplæringskontor i både privat og offentlig sektor. Våre kontor hadde ved siste årsskifte 1.470 medlemsbedrifter og ca. 3.200 lærlinger fordelt på mer enn 70 fag i våre opplæringskontor. Foreningen ble etablert i 2002.

Yrkeslabyrinten støtter departementets vurdering om at det er flere fordeler ved å regulere opplæringskontor og støtter Stortingets behandling av Meld. St. 21 (2020–2021) som viser et sterkt ønske om at opplæringskontorene skal være sentrale også i framtiden, og ber regjeringen om å videreføre **lovfestingen av opplæringskontorer**. Vi deler departementets vurdering om at regelverket vil harmonere bedre dersom alle, og ikke bare noen av de sentrale aktørene reguleres i opplæringsloven.

Vi mener det er avgjørende at opplæringskontorene defineres i Opplæringsloven med et opplæringsansvar og som en kontraktspart på lærekontrakten.

Fag- og yrkesopplæringen har lange tradisjoner i Norge, likeledes har opplæringskontorene. På begynnelsen av 1960-tallet slet flere håndverksfag med rekruttering. En viktig grunn til den lave rekrutteringen, var at særlig de mindre lærebedriftene vegret seg for å påta seg opplæringsansvaret for hele læretiden. For å sikre stabil rekruttering til fagene, ble de første opplæringskontorene etablert på slutten av 60- og begynnelsen av 70-tallet. Lærlingene skulle da inngå sin lærekontrakt direkte med opplæringskontoret, som påtok seg de forpliktelsene som bedriftene vegret seg for. Ved behov skulle opplæringskontoret flytte lærlinger til andre bedrifter og på den måten løse opplæringsutfordringer som oppstod når det var lite arbeid eller lite variasjon på oppgavene. Flere opplæringskontorer ble etablert fortløpende etter den samme modellen. Opplæringskontorene var frem til 1998 forankret etter denne modellen i Lov om fagopplæring i arbeidslivet.

Opplæringskontorene representerer et fellesskap mellom lærebedriftene lokalt, som gjør at fagopplæring i mindre grad er noe hver enkelt bedrift steller med alene. De bidrar til en standardisering av krav og normer som er viktig for kvaliteten på tvers av bedrifter og regioner. Lærebedriftene, som i norsk sammenheng som regel er veldig små, har ikke opplæring som sin primærvirksomhet. Et stort tilbud av læreplasser i en slik bedriftsstruktur forutsetter den typen avlastnings- og støttemekanismer som opplæringskontorene representerer. Opplæringskontorene evner å forplikte bedriftene i et opplæringsfellesskap, til fordel for både lærlinger, bedriften, næringen og samfunnet som helhet.

Vi ønsker å vise til **Lov om fagopplæring i arbeidslivet (LOV-1980-05-23-13)** gjeldende fra 1980 – 1998. Denne loven definerte opplæringskontorene slik;

«Opplæringskontor: Samarbeidsorgan mellom flere bedrifter som sammen påtar seg opplæringsansvar. Lærekontrakten tegnes med lærling og opplæringskontoret som parter. Lærlingen får opplæringen i en medlemsbedrift eller i perioder i forskjellige bedrifter.»

Med bakgrunn i dette og de innspillene som har kommet fra våre medlemskontor, ønsker Yrkeslabyrinten **primært** å foreslå at opplæringskontorene får en særskilt definisjon i Opplæringsloven på linje med ordlyden som var i Lov om fagopplæring i arbeidslivet.

Vi foreslår følgende lovfestede definisjon av opplæringskontor:

«Opplæringskontor er et samarbeidsorgan som påtar seg opplæringsansvar sammen med sine medlemsbedrifter. Lærekontrakten tegnes med lærling og opplæringskontoret som parter. Opplæringskontorets lærlinger får opplæring i en medlemsbedrift eller i perioder i forskjellige medlemsbedrifter. Alle medlemsbedrifter i et Opplæringskontor, må hver og en være godkjent lærebedrift.»

Sekundert ønsker arbeidsgruppen en videreføring av dagens definisjon i tråd med Stortingsvedtak 1078 under Stortingets behandling av Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden;

«Vedtak 1078

Stortinget ber regjeringen videreføre lovfesting av opplæringskontorene og godkjenning som lærebedrift, samt forsterke opplæringskontorenes funksjon som bindeledd mellom skolen og lærebedriftene.»

Yrkeslabyrinten mener at en Opplæringslov hvor opplæringskontorene IKKE er kontraktspart, vil få svært negative konsekvenser for fagopplæringen og lærlingeordningen.

Oppsummering

Om Opplæringskontorene ikke defineres med et opplæringsansvar i Opplæringsloven, er det sannsynlig at mange små- og mellomstore bedrifter ikke vil påta seg dette ansvaret selv. Det kan bety færre læreplasser og betydelig færre læringsarenaer for bl.a. de tradisjonelle håndverksfagene. I ytterste konsekvens vil viktig fagkompetanse og tradisjoner gå tapt. Uten det formelle opplæringsansvaret kan opplæringskontorene miste den rollen de i dag har, som får medlemsbedriftene til å forplikte til et felles opplæringsansvar, ikke kun egen bedrift.

En eventuell endring i opplæringskontorenes rolle griper inn i dynamikken mellom lærebedrift og opplæringskontor og forhindrer opplæringskontorenes mulighet til å sammen komme frem til gode modeller for organisering og kvalitetssikring av opplæringen. Hvis lovgiver bryter inn i denne dynamikken og pålegger en løsning, vil det byråkratisere prosessen sammenlignet med når virksomhetene kan velge selv, og gi en mye mer tungrodd og kostbar organisering. Det vil også endre det viktige samarbeidet mellom skole og næringsliv der opplæringskontorene er en formidler og pådriver for å skape flere læreplasser.

Ved å ha kontakt med mange lærlinger og virksomheter får opplæringskontorene kunnskap om tilstanden i sin bransje. Hvorfor er det mange som ikke får læreplass? Hva påvirker om en lærling fullfører eller ikke? Denne kunnskapen er med på å gi fylkeskommunene bedre innsikt, som igjen kan gi bedre dimensjonering av videregående opplæring og gjøre elevene bedre rustet for overgangen fra skole til virksomhet. En slik dynamikk forutsetter at opplæringskontorene har en lovfestet rolle.

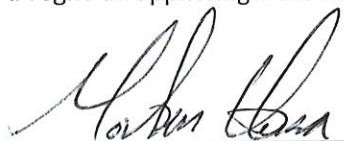
Departementet ber **øvrige** om høringsinstansenes synspunkter på om det bør være andre regler for heving av lærekontrakt i trepartsforhold enn der både lærekontrakt og arbeidskontrakt er inngått mellom de samme to parter.

I dag tegnes rundt 80% av lærekontrakter gjennom opplæringskontor, hvilket betyr at det er opplæringskontoret og ikke lærebedriften forvalter selve lærekontrakten, mens lærebedriften forvalter ansettelsesforholdet, som beskrevet i Opplæringslovens § 4-6. Lærlingen vil derfor beholde lærekontrakten selv om ansettelsesforholdet opphører, og opplæringskontoret plikter å prøve å finne ny lærebedrift.

Det er vår oppfatning at det er avgjørende for lærlingens stillingsvern at opplæringskontorene er juridisk ansvarlig for lærekontrakten.

Bergen, 25.10.2021

På vegne av opplæringskontorene i Foreningen Yrkeslabyrinten

Morten Husa, styremedlem

Medlemskontor:

Austevoll Opplæringskontor
Bergen Kommune yrkesopplæring
Bilbransjens Opplæringskontor
Blikkenslagermestrenes Opplæringskontor
Byggopp Vestland
Forsvarets Opplæringskontor
Frisørfagets Opplæringskontor
IFOS Opplæringskontoret
Live 2 Learn
Maritimt Opplæringskontor
Murerfagets Opplæringskontor Bergen
NOFISOF – Norsk Opplæringskontor for ISO-fagene
OKAB – Opplæringskontoret for anleggs- og bergfagene
OKEL – Opplæringskontoret for Elektrofag i Bergen og Omegn
Opplæringskontoret for fiskerifagene i Hordaland
Opplæringskontoret for Hotell- og Restaurantfag i Hordaland
Opplæringskontoret for overflateteknikk – Vest
Opplæringskontoret for tømmerfaget på Vestlandet
Opplæringskontoret for Service og Samferdsel i Hordaland
Rørentreprenørenes Opplæringskontor – Vest
Opplæringskontoret for Taktekkerfaget

Henvisninger:

Lov om fagopplæring i arbeidslivet:

https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1980-05-23-13#KAPITTEL_4

Forskrift om godkjenning av opplæringskontor for fagopplæring

<https://lovdata.no/dokument/SFO/forskrift/1991-02-01-195>

Departementets høring av ny opplæringslov.

Opplæringskontorenes rolle er beskrevet s 29-30 i kap 8.

[NOU 2019: 23 \(regjeringen.no\)](#)

NIFU-rapport 51/2014 om opplæringskontorenes rolle

PROBA-rapport 2016-10 om opplæringskontorenes rolle og finansiering